

Göra, att någon aftynar. *Sorgen f-tär honom. F-s af sorg.* — *Syn.* Fräta.

FÖRTÄRANDE, n. 4. Handlingen eller verknigen, hvarigenom någon eller något förtäres.

FÖRTÄRING, f. 2. 1) Se *Förtärande*. — 2) Mat och dryck, som förtäres. *Betala sin f. på ett värdshus.* — 3) (fyrv.) En raketladdnings kvantitet uppöfver tenen.

FÖRTÖJA, förtöja, v. a. 2. 1) (mindre brukl.) Se *Uttöja*. — 2) (sjöf.) Fastgöra (fartyg, o. s. v.) medelst starka tåg, som fästas vid ankare, dykdalber eller land. *Ligga f-jd. — Förtöjande*, n. 4. o. *Förtöjning*, f. 2.

FÖRTÖRNA, förtörna, v. a. 1. (t. *erzürnen*, af *Zorn*, vrede) Göra vred, ådraga sig ens vrede. *F. någon genom ett oskickligt beteende. Israëliterne f-de Gud genom sitt afgudereri.* — *Syn.* Se *Förarga*. — *F-s*, v. d. Blifva vred. *F. på någon för en sak.* — Part. pass. *F-d* brukas nästan adjektivt, i bem. af: Vred, ond, uppbragt, t. ex.: *Vara f. på någon.*

FÖRTÖRNELSE, f. 3. Vrede. Brukas mest i biblisk och kyrklig stil.

FÖRTÖRSTA, förtörsta, v. n. 1. (föga brukl.) Uppgifvas, omkomma af törst.

FÖRUNDERLIG, förunderligg, a. 2. Som väcker, orsakar förundran. *En f. menniska, händelse, karakter. F-t uppförande, beteende.* — *Syn.* Se *Besynnerlig*, 3. — *Förunderlighet*, f. 3. — *Förunderligt*, adv. o. int.

FÖRUNDRÄ, förundra, v. a. o. impers. Sätta i förundran. *Din djerfhet f-r mig på det högsta. Det f-r mig, att du kan säga så. F-r del er?* — *Syn.* Se *Förvåna*. — *F. sig*, v. r. Intagas af, erfaras en känsla af förundran. *F. sig öfver något.* — *Syn.* Se *Förvåna sig*.

FÖRUNDRAN, f. sing. indef. Den egna känsla, som uppkommer, då något oföväntadt inträffar, och förståndet icke genast klart inser sammanhanget emellan dess orsak och verkan. *Min f. der- öfver var ganska stor. Till allas stora f. gjorde han motsatsen af hvad man hade väntat. Sätta i f. Falla, stanna i f. öfver något.* — *Syn.* Undran, Förvåning, Bestörtning, Håpnad, Håpenhet, Öfverraskning.

FÖRUNDRANSVÄRD, a. 2. Egnad att väcka förundran. *En f. händelse.* — *Syn.* Förunderlig, Märklig, Märkvärdig. — *Förundransvärdt*, adv. o. int.

FÖRUNNA, förünna, v. a. 1. o. 2. Af gunst och nåd tilldela eller låta behålla. *Regeringen har f-t honom privilegium på denna uppfinning. Om Gud f-r mig helsan.* — *Syn.* Se *Gifva*.

FÖRUT, förút, adv. 1) Betecknar, att en handling sker förr i tiden, än en annan. *Gå f., du, jag kommer efter. Fara, komma f.* före någon annan. *En timma, en månad f.*, innan något annat tilldragit sig, blifvit gjordt. *Dagen, året f. skedde det. Långt f. Vara f.*, hafva gått, ridit, åkit &c. före någon annan; äfv. hafva hunnit före någon i arbete, förrättning, studier, o. s. v. *Skicka någonting f. Veta, säga, bestämna f.*, innan något sker eller göres. *Betala, taga f.*, före den fastställda, rätta tiden. *Med hufvudet, fötterna f.*, uttrycker, att man låter hufvudet, fötterna komma före den öfriga delen af kroppen. — *Syn.* Före, I förhand, I förväg. — 2) På ett föregående ställe i bok, skrift, o. s. v. *Vi hafva f. i denna bok omnämnt detta förhållande.* — *Syn.* Ofvan, Ofvanföre.

FÖRUT, fö'rút, adv. Se *För ut* (under *För*, m.).

FÖRUTAN, förütann, prep. 1) Utan. *F. mig, honom.* Följer vanligen efter sin kasus. *Jag kan nog vara honom, det f.* — 2) Se *Förutom*. *F. det allt . . .*

FÖRUTBESTÄMMELSE, förútbestämmelse, f. 3. Se *Prædestination*.

FÖRUTFATTAD, förütfattad, a. 2. Som på förhand utan tillräcklig grund blifvit antagen som sann. *F. mening, fördom. F. tanke om någon.*

FÖRUTGÅ, förütgå, v. n. 2. (böjes som *Gå*) Se *Föregå*.

FÖRUTGÄENDE, part. pres. brukadt som adjektiv. Se *Föregående*.

FÖRUTOM, förütåmm, prep. Utom. *Allt-sammans, f. en liten del. F. det, se Dessutom. F. det, att . . .*, dertill kommer, att . . .

FÖRUTSE, förütsé, v. a. 2. (böjes som *Se*) Ifrån närvarande tecken och orsaker sluta till framtida händelser. *Jag f-såg, att det skulle bli full väder.* — *Syn.* Förese.

FÖRUTSEENDE, n. 4. 1) Den förståndets handling, hvarigenom det förutser. — *Syn.* Föreseende. — 2) (teol.) Den akt af Guds förstånd, genom hvilken Gud vet hvad, som hörer till omsorgen om den skapade världen.

FÖRUTSPÅ, förütspå, v. a. 2. Se *Förespå*, 1 o. 2. — *Förutspående*, n. 4.

FÖRUTSÄGA, förütsäga, v. a. 2. (böjes som *Säga*) På förhand säga, tillkännagifva något, som skall hända. *Han f-sade Napoleons fall, att Napoleon skulle falla.* — *Syn.* Förespå.

FÖRUTSÄGELSE, förütsägelse (i dagligt tal förütsäjällse), f. 3. 1) Händelsen, omständigheten, att man förutsäger något, att något förutsäges. — *Syn.* Förespående. — 2) Innehållet af hvad som förutsäges. *En hotande f. Jag tror ej på denna f.* — *Syn.* Spådom.

FÖRUTSÄTTA, förütsätta, v. a. 2. (böjes som *Sätta*) Antaga något såsom sant, för att deraf draga en slutsats. *Hvad ni f-ter, är föga sannolikt. Lätom oss f., att . . . F. något, som aldrig kan inträffa.* — *Syn.* Antaga, Ponera, Supponera. — Part. pass. *F-satt* brukas stundom absolut och betyder då: Lätom oss förütsätta, om man förutsätter, t. ex.: *F., att denna händelse inträffar, så är ni förlorad.* — *Syn.* I den händelse, I det fall.

FÖRUTSÄTTANDE, n. 4. Den förståndets handling, hvarigenom något förütsättes.

FÖRUTSÄTTNING, f. 2. 1) Se *Förütsällande*. — 2) Hvad som förütsättes. *Denna f. är uppenbarligen orimlig.* — *Syn.* Antagande, Supposition, Hypotes. — 3) Förmodan.

FÖRVÄKT, förväckt, f. o. m. 3. Se *Förpost*.

FÖRVÄLTA, förvällta, v. a. 1. (t. *verwalten* af *Gewalt*, makt, således egentl. Hafva makt öfver något) Handhafa andras angelägenheter, offentliga eller enskilda. *F. regeringen, statens finanser, ett embete, en persons egendom, angelägenheter.* — *Syn.* Se *Förestå*; äfv. *Administrera*.

FÖRVÄLTANDE, n. 4. Se *Förvaltning*. — *Adj.* 1. (egentl. part. akt.) Som förvaltar. *F. verk, embetsverk*, hvarigenom en del af statens angelägenheter förvaltas. — *Syn.* Administrativ.

FÖRVÄLTARE, m. 3. Den, som förvaltar något. Brukas nästan endast i enskilt mening. I fråga om statens angelägenheter säges Administratör. *F. af en persons angelägenheter, egendom.* — Ingår i några sammansättningar, såsom: Egendoms-, Bruks-, Magasinsförvaltare. — För feminin brukas äfv. stundom *Förvaltarinna*.